

Omleidingsroutes tijdens werkzaamheden

Doelgroep

Studenten van en naar de campus

Doel

Omleiden van fietsers tijdens wegwerkzaamheden

Interventie

Routegeleiding met bebording

Locatie

Enrichtingsweg met fietsstroken in de gemeente Tilburg

Looptijd

Een week

Contactpersoon

Dirkje van der Ven, adviseur gedragsbeïnvloeding Wavy

Aanleiding

Bij het uitvoeren van wegwerkzaamheden worden vaak omleidingsroutes ingevoerd zodat automobilisten, maar juist ook fietsers en voetgangers, hun route veilig kunnen vervolgen. Aannemer Strukton Civiel liep er echter tegenaan dat fietsers en voetgangers deze omleidingsroutes vaak negeren: in plaats van de gewenste omleidingsroute te volgen, liepen of fietsten zij dwars door het werkvak. Gevaarlijk, en daarom onwenselijk. Daarom gaf Strukton Civiel opdracht om onderzoek te doen naar het gedrag van voetgangers en fietsers, om zo tot effectieve maatregelen te komen om hen te stimuleren de wenselijke route te volgen. In het vooronderzoek zijn meerdere locaties overwogen, maar de casus in Tilburg op de Nieuwe Bosscheweg leek het meest interessant en uitdagend voor dit onderzoek: fietsers werden namelijk omgeleid, waar automobilisten wél rechtdoor mochten rijden en ook voor voetgangers werd een smal pad vrij gehouden. Als dat geen gedragsuitdaging is?

Interventie

Door middel van literatuuronderzoek, interviews en observaties is eerst onderzocht welke factoren invloed hebben op het overtredingsgedrag. In een simulatie-experiment is getoetst hoe deze factoren invloed hebben op risicoperceptie en intentie. Dit simulatie-experiment werd met behulp van een vragenlijst uitgevoerd: deelnemers kregen een filmpje te zien van een wegsituatie, en er werden vervolgens vragen gesteld over hun gedrag en intentie. Hieruit bleek o.a. dat een bord dat weerstand vermindert het sterkste effect had op zowel risicoperceptie als intentie. Daarom is een interventie ontworpen die vooral inspeelt op weerstand, bestaande uit twee tijdelijke verkeersborden. Het weerstandbord bevatte de tekst *'We begrijpen dat het vervelend voor u is, maar i.v.m. veiligheid willen we u vragen om vandaag de omleiding te nemen. Excuses voor het ongemak en bedankt voor uw begrip!'*. Dit is een bekende techniek: door het erkennen van weerstand, verminder je weerstand. Het weerstandbord werd aangevuld met een sturingsbord ter verduidelijking van het gewenste gedrag.

Om te onderzoeken of de gedragstechnieken daadwerkelijk effect hadden, is de straat gemonitord met camera's. Daarbij werd het bord afwisselend wel en niet zichtbaar gemaakt en werd handmatig genoteerd hoeveel fietsers op welk moment wel of niet de omleiding volgden. Naast de meetgegevens van het bord is ook nog gesproken met medewerkers van Strukton die in het werkvak staan om hun ervaringen op te halen. Uit de telresultaten bleek dat het aantal overtreders afnam: wanneer de interventieborden zichtbaar waren fietste 16% van de fietsers toch door het werkvak. Toen de interventieborden niet zichtbaar waren was 24,4% van de fietsers in overtreding. Uit de gesprekken met de medewerkers bleek dat zij het effect niet altijd duidelijk merkten: hun antwoorden waren niet eenduidig positief of negatief.

We begrijpen dat het
vervelend voor u is, maar we
willen u vragen om vandaag
de omleiding te nemen

Excuses voor het ongemak en
bedankt voor uw begrip! 👍

Resultaten en evaluatie

Het onderzoek laat zien dat het inspelen op weerstand kansrijk kan zijn om fietsers over omleidingsroutes bij werkzaamheden te sturen. En hoewel er een mooi resultaat is bereikt, leken er in de praktijk nog een aantal verbeteringen mogelijk. Het is bijvoorbeeld kansrijk om te onderzoeken of borden met een kortere tekst met dezelfde inhoud ook werken: dit is sneller te begrijpen voor fietsers. Daarnaast bleek tijdens het onderzoek de fysieke omgeving nog niet optimaal, wat mogelijk het ongewenste gedrag bij fietsers oproept:

- Hoewel de fietsers met behulp van de borden gestimuleerd werden om de omleidingsroute te fietsen, was het niet altijd duidelijk dat het niet was toegestaan om rechtdoor (door het werkvak) te fietsen: de fietsverkeerslichten voor rechtdoor waren namelijk nog in werking en sprongen dus ook op groen! Fietsers ontvingen dus geen eenduidige informatie, mogelijk heeft dat tot verwarring gezorgd bij de doelgroep.
- De omleidingsroute was niet erg aantrekkelijk voor fietsers. Om het gewenste gedrag te stimuleren is het belangrijk om juist ook aandacht te hebben voor de omleidingsroute zelf, en niet alleen het stimuleren ervan. Een aantrekkelijke omleidingsroute is bijvoorbeeld makkelijk te vinden en te herkennen, waardoor fietsers niet op zoek hoeven naar de juiste route. Daarbij is de waargenomen (subjectieve) tijdsbeleving belangrijk: de route moet snel voelen. Wat daarbij helpt is een rechtstreekse route, zonder scherpe bochten en waarin fietsers niet vaak hoeven te wachten voor verkeerslichten of kruisingen.

Het is dus essentieel om, naast een interventie zoals deze, ook aandacht te hebben voor de basis: is de route die je wil stimuleren wel aantrekkelijk? En is dit een realistisch alternatief voor de huidige, ongewenste route? Zo bereik je het optimale resultaat.

